

ЮРИДИЧНА ПСИХОЛОГІЯ ТА ЮРИДИЧНА ОСВІТА

УДК 37.091.279.7: 355.233.2:796

ЩОРІЧНЕ ОЦІНЮВАННЯ ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВЛЕНOSTІ ПОСТІЙНОГО ТА ЗМІННОГО СКЛАДУ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ МВС УКРАЇНИ ЯК ТЕХНОЛОГІЯ ДЕРЖАВНОГО КОНТРОЛЮ ЗА СТАНОМ ЇХ ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ І ЗДОРОВ'Я

Вайда Тарас Степанович,

кандидат педагогічних наук, доцент,
завідувач кафедри спеціальної
фізичної та вогневої підготовки
(Херсонський факультет Одеського
державного університету внутрішніх
справ, м. Херсон, Україна)

Кузнєцов Олег Ілліч,

викладач кафедри тактико-
спеціальної та вогневої підготовки
(Одеський державний університет
внутрішніх справ, м. Одеса, Україна)

У статті на основі аналізу соціально-економічних факторів громадсько-політичного життя української держави в сучасних умовах з урахуванням фактичної окупації сусідньою країною-агресором окремих територій на півдні та сході країни визначено актуальність і підтверджено доцільність запровадження щорічного тестування фізичної підготовленості населення України як однієї з умов забезпечення її (держави) обороноспроможності, підтримання належного правопорядку в суспільстві шляхом здійснення моніторингу за рівнем фізичної підготовки фахівців-правоохоронців, майбутніх юристів та інших працездатних верств суспільства.

У роботі обґрунтована методика оцінювання фізичної підготовленості курсантів, студентів і постійного складу ЗВО під час проведення їх щорічного тестування (на прикладі відокремленого відомчого навчального закладу МВС України). Основними її (методики) компонентами є конкретизація необхідних організаційно-управлінських вимог до порядку проведення масового заходу та дотримання нормативних (спеціальних) педагогічних умов, що характеризують експериментальну базу дослідження й забезпечують успішність тестування як констатувального експерименту.

До організаційно-управлінських вимог зараховано такі: 1) розроблення організаційно-розпорядчого документа щодо належної підготовки та здійснення чіткого оцінювання фізичної підготовленості постійного й змінного складу ЗВО; 2) створення та затвердження складу комісії з організації та проведення передбачених заходів; 3) визначення періоду часу, протягом якого здійснюватиметься тестування з фізичної

підготовки; 4) уточнення місця виконання окремих нормативів; 5) конкретизація часу проведення тестування згідно з узгодженим графіком стосовно кожного навчального підрозділу (взводу, групи); 6) підведення підсумків тестування, формування й узагальнення висновків, надання пропозицій щодо покращення стану фізичної підготовки у ЗВО.

До нормативних (спеціальних) педагогічних умов проведення щорічного оцінювання фізичної підготовленості постійного та змінного складу ЗВО зараховано низку елементів: 1) виконання учасниками з урахуванням їхньої статі й віку комплексу передбачених тестів і нормативів для інтегрованого визначення загального рівня фізичної підготовки кожного; 2) проведення цільового інструктажу з контингентом учасників масового заходу, котрі складатимуть нормативи; 3) уточнення кількості експериментальних груп і їх чисельності; 4) урахування стану здоров'я учасників тестування та їх бажання (для осіб, із якими не проводяться заняття з фізичного виховання згідно з навчальним планом); 5) формування підсумкової оцінки рівня фізичної підготовленості кожного учасника та визначення узагальненого рівня з тестованих якостей щодо навчального підрозділу (закладу) загалом.

За підсумковими результатами складання нормативів усіма категоріями учасників ЗВО впродовж визначеного терміну тестування нами встановлено домінування достатнього рівня фізичної підготовленості постійного та змінного складу Херсонського факультету (становить 61,8% від загальної кількості осіб, які оцінювалися у 2017 році, та 56,2% – відповідно у 2018 році).

З метою подальшого вдосконалення фізичної підготовленості постійного та змінного особового складу ЗВО запропоновано такі організаційно-педагогічні підходи та заходи: 1) активізувати залучення більшої кількості курсантів і студентів до участі в роботі спортивних секцій; 2) підвищувати мотивацію та відповідальне ставлення постійного атестованого складу (поліцейських) до відвідування занять із фізичної підготовки й тактики самозахисту в системі службової підготовки правоохоронців; 3) стимулювати кращих спортсменів навчального підрозділу, популяризувати їхні досягнення в ЗМІ; 4) приділяти ЗВО більшу увагу розвитку матеріально-технічної бази для занять фізичною культурою та спортом; 5) як планувати і проводити систематичні змагання і самому навчальному закладі, так і сприяти участі його представників у спортивних заходах різного рівня, що проводяться багатьма іншими суб'єктами в галузі фізичної культури та спорту.

Ключові слова: фізичне виховання, державний контроль, тестування, курсанти і студенти, поліцейські, заклад вищої освіти, Міністерство внутрішніх справ, напрями вдосконалення фізичної підготовки.

ANNUAL ASSESSMENT OF THE PHYSICAL TRAINING OF THE PERMANENT AND NON-PERMANENT PERSONNEL OF HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS OF THE MIA OF UKRAINE AS A TECHNOLOGY OF STATE CONTROL OVER THEIR PHYSICAL TRAINING AND HEALTH

Vaida Taras Stepanovych,
Candidate of Pedagogical Sciences,
Associate Professor,
Head of Department of Special
Physical and Fire Training
(Kherson Faculty of Odessa State
University of Internal Affairs,
Kherson, Ukraine)

Kuznietsov Oleh Illich,
Lecturer at Department
of Tactical Special and Fire Training
(Odessa State University of Internal
Affairs, Odesa, Ukraine)

In the article on the basis of analysis of socio-economic factors of public-political life of the Ukrainian state in modern terms, taking into account actual occupation by the nearby country-aggressor of some territories in the south and east of the country the relevance and feasibility of introducing annual testing of physical preparedness of population of Ukraine are certain as one of terms of providing of its (state) defensive capacity, maintenance of the proper law and order in a society by realization of monitoring of the level of physical training of future specialists and other able-bodied layers of society.

The work substantiates the methodology for assessing the physical preparedness of cadets, students and permanent staff of the institution of higher education (hereinafter – IHE) in conducting their annual testing (on the example of a separate departmental educational institution of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine). Its main (method) components are the specification of the necessary organizationally-administrative requirements to the order of realization of mass measure and observance of normative (special) pedagogical terms which characterize the experimental base of research and provide testing success as a confirmatory experiment.

To the organizationally-administrative requirements the following are attributed: 1) development of organizationally-prescriptive document on the proper preparation and implementation of a clear assessment of the physical preparedness of the permanent and variable staff of the IHE; 2) the creation and approval of the composition of the commission for the organization and conduction of the foreseen measures; 3) determination of the period of time during which the physical training test will be conducted; 4) clarification of a place of implementation of separate standards; 5) specifying the time of testing in accordance with the agreed schedule for each training unit (platoon, group); 6) summing up the testing, forming and summarizing the conclusions, providing suggestions for the improvement of the state of physical preparation in IHE.

To the normative (special) pedagogical terms of realization of annual evaluation of physical preparedness of permanent and variable staff of the IHE the next elements are attributed: 1) implementation by participants of complex of the foreseen tests and norms taking into account their sex and age for integrated determination of general level of physical preparation of everybody; 2) conducting a target briefing with a contingent of participants in a mass event, who will pass standards; 3) clarification of amount of experimental groups and their quantity;

4) taking into account the state of health of participants of testing and their desire (for persons with whom there are no physical education classes according to the curriculum); 5) forming of final estimation of level of physical preparedness of every participant and definition of the generalized level of tested qualities in relation to the training unit (institution) as a whole.

According to the final results of the drafting of standards by all categories of participants of the IHE during a certain period of testing, we have established the dominance of a sufficient level of physical preparedness of permanent and variable staff of the Kherson faculty (folds 61.8% from the general amount of persons who were estimated in 2017, and 56.2% – accordingly in 2018).

With the purpose of further improvement of physical preparedness of permanent and variable staff of IHE the next organizationally-pedagogical approaches and measures are offered: 1) to activate bringing in of greater amount of cadets and students to participating in work of sporting sections; 2) to promote motivation and responsible attitude of the permanent attested staff (policemen) to attendance of physical education classes and tactic of self-defence in the system of official preparation of law enforcement officers; 3) to stimulate the best sportsmen of educational subdivision, to popularize their achievement in mass-media; 4) to spare greater attention of IHE to development of material and technical base for engaging in a physical culture and sport; 5) to plan and conduct systematic competitions both in educational establishment and to assist participating of its representatives in the sporting measures of different levels, which are conducted by many other subjects in the branch of physical culture and sport.

Key words: physical education, state control, testing, cadets and students, policemen, institution of higher education, Ministry of internal affairs, directions of improvement of physical preparation.

Аналіз нормативної бази в галузі фізичного виховання показує, що керівництвом держави, профільними міністерствами – Міністерством освіти і науки України, Міністерством молоді та спорту України, в тому числі й силового блоку (Міністерством внутрішніх справ України (далі – МВС)), активно вживаються заходи щодо підвищенні рівня фізичної підготовки населення України, зокрема військовослужбовців і правоохоронців.

Відповідно до вимог статті 18 Закону України «Про національну безпеку України від 21 червня 2018 року № 2469-VIII [1], статті 1 Закону України «Про Національну поліцію» від 2 липня 2015 року № 580-VIII, МВС України є центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сферах: 1) забезпечення охорони прав і свобод людини, інтересів суспільства й держави, протидії злочинності, підтримання громадської безпеки і правопорядку, а також надання поліцейських послуг; 2) захисту державного кордону України й охорони суверенних прав України в її виключній (морській) економічній зоні; 3) цивільного захисту, надання допомоги населенню й захисту територій у надзвичайних ситуаціях і запобігання їх виникненню, ліквідації надзвичайних ситуацій, рятувальної справи, гасіння пожеж, пожежної й техногенної безпеки, діяльності аварійно-рятувальних служб, а також гідрометеорологічної діяльності; 4) міграції (імміграції та еміграції), зокрема протидії нелегальній (незаконній) міграції, громадянства, реєстрації фізичних осіб, зокрема біженців та інших визначених законодавством категорій мігрантів [2].

З метою виконання покладених на поліцейські підрозділи завдань правоохоронці зобов'язані мати належну фізичну підготовку, організація якої забезпечується та контролюється згідно з відомчим нормативним документом – Наказом МВС України «Про затвердження Положення про організацію службової підготовки працівників Національної поліції України» від 26 січня 2016 року № 50 [3].

Проблема належної фізичної підготовки населення є також актуальною, на наш погляд, і в значно ширшому контексті – забезпечення мобілізаційної готовності громадян

у частині участі різних верств суспільства в обороні незалежності держави, встановлення відповідності стану їхнього здоров'я вимогам щодо осіб, котрі призиваються на строкову службу у Збройні Сили України чи бажають проходити контрактну службу.

Особливо вагоме практичне значення моніторинг фізичної підготовки різних верств населення, передусім працездатного віку, має з урахуванням тривалого періоду фактичного ведення бойових дій у межах заходів оборони в рамках операції об'єднаних сил (далі – ООС) на сході держави.

Затверджений Постановою Кабінету Міністрів України від 9 грудня 2015 року № 1045 порядок проведення щорічного оцінювання фізичної підготовленості населення України [4; 5] визначає механізм реалізації державного контролю за вищезазначеним напрямом мобілізаційної готовності громадян держави (далі – щорічне оцінювання).

Метою щорічного оцінювання є визначення рівня фізичної підготовленості населення України та його подальше підвищення, створення належних умов для фізичного розвитку різних груп населення, покращення його здоров'я, забезпечення здатності до високопродуктивної праці, захисту суверенітету й територіальної цілісності України, а також сприяння у вихованні патріотизму та громадянської позиції [4; 5].

Основними завданнями щорічного оцінювання є: 1) визначення рівня фізичної підготовленості населення України; 2) сприяння розвитку фізичної культури серед населення України; 3) формування в населення України потреби в руховій активності; 4) спрямування діяльності закладів освіти на фізичний розвиток студентської молоді, фізкультурно-спортивних організацій на забезпечення належного рівня фізичної підготовленості населення України; 5) надання можливості населенню України самостійно оцінювати рівень фізичної підготовленості; 6) визначення у військовослужбовців (поліцейських – *уточнено нами*) найважливіших для військової спеціальності (правоохоронної діяльності – *уточнено нами*) фізичних і спеціальних якостей, військово-прикладних навичок з урахуванням їхньої фізичної підготовленості, необхідних насамперед для ефективного виконання ними поставлених завдань; 7) сприяння формуванню здорового способу життя, патріотизму та національної свідомості населення України, підвищення рівня заінтересованості до служби у Збройних Силах та інших військових формуваннях, утворених відповідно до законів, Держспецзв'язку, правоохоронних органах, зокрема Національній поліції, рятувальних та інших спеціальних службах, готовності до захисту Вітчизни; 8) сприяння створенню належних умов для підготовки та проведення щорічного оцінювання різних груп населення України [4].

Професійна готовність поліцейського до ефективних дій під час охорони громадського порядку та боротьби зі злочинністю тісно пов'язана з його фізичною підготовкою. Питаннями вдосконалення фізичної підготовки та фізичного виховання молоді, зокрема працівників поліції, переймаються багато науковців: М. Арвісто, В. Бальсевич, С. Бутов, Г. Заярін, Л. Лубишева, В. Люкевич, С. Матюхін, О. Несін, А. Павлуцкі, В. Плиско, О. Погребняк, С. Решко, А. Семенов, К. Хайнеманн і багато інших.

У свою чергу, вирішенням вищезазначених проблем шляхом запровадження педагогічних технологій в освітню діяльність закладів з напрямку фізичного виховання дітей і молоді переймалися багато вчених, зокрема це було предметом дослідження Г. Голобородько, А. Сухейл і Т. Кириченко (педагогічні основи формування поняття здорового способу життя студентської молоді), Т. Андрющенко, С. Закопайло, С. Лапаєнко (формування ціннісних орієнтацій молоді на здоровий спосіб життя), О. Вакуленко, О. Гладощук, С. Кириленко (здоровий спосіб життя як соціально-педагогічна умова становлення особистості в юнацькому віці); Л. Губанова, О. Леонтєва (педагогічні основи організації і проведення комплексних фізкультурно-оздоровчих, спортивно-масових заходів), В. Бабаліч (формування в студентів готовності до пропаганди й реалізації ідей здорового

способу життя в майбутній професійній діяльності) та інших. Особливості застосування окремих підходів щодо реалізації педагогічних технологій з фізичної підготовки курсантів і студентів, забезпечення їх здорового способу життя в умовах навчання в закладах вищої освіти (далі – ЗВО) МВС України нами розглянуто в низці публікацій [6-8].

Результати критичного аналізу попередніх досліджень і наукових публікацій показують, що реалізація освітньої технології масового тестування стану та визначення рівня фізичної підготовки різних категорій учасників освітнього процесу фахівцями в галузі фізичного виховання в практичній діяльності відомчих ЗВО МВС України належного місця не знаходила. Зокрема, не розглядувалися та не обґрунтовувалися організаційно-управлінські й нормативні (спеціальні) педагогічні умови щодо належного забезпечення вирішення піднятої проблеми. Також, як показує практика, системних заходів щодо масової діагностики рівня фізичної підготовленості й інших верств суспільства протягом останнього десятиліття (до 2017 року) на державному рівні не проводилося. Крім того, окремі категорії населення часто залишаються взагалі поза увагою під час діагностування рівня їхньої фізичної підготовленості, особливо громадяни працездатного віку.

На нашу думку, в сучасних умовах реформування МВС і Національної поліції України вимагає подальшого дослідження й така проблема, як удосконалення напрямів фізичної підготовки поліцейських і майбутніх юристів під час їх підготовки у ЗВО МВС України передусім на основі вивчення закордонного досвіду із цього напрямку в процесі підготовки працівників поліції для правоохоронних органів країн Європи та світу.

Тому на особливу увагу з урахуванням особливостей правоохоронної діяльності, підвищених вимог до професійної готовності поліцейського щодо його дій в екстремальних умовах питання вдосконалення фізичної підготовки працівника поліції потребує подальшого наукового дослідження, застосування різноманітних ефективних педагогічних технологій із цього аспекту освітнього процесу. Це, у свою чергу, вимагає розроблення й упровадження ефективних інноваційних програм, форм і методів спеціальної фізичної підготовки в систему фахового навчання правоохоронців у ЗВО МВС України як під час практичних занять, так і в позааудиторній роботі з фізичного виховання.

Мета й завдання дослідження: 1) визначення рівня фізичної підготовки постійного та змінного складу ЗВО МВС України (на прикладі Херсонського факультету ОДУВС); 2) узагальнення отриманих результатів зі складання поліцейськими та студентською молоддю передбачених законодавством тестів; 3) підготовка пропозицій щодо створення належних умов для фізичного розвитку цих груп населення й оптимізації шляхів їх фізичного виховання.

У процесі вирішення поставленої проблеми використано комплекс наукових методів: *теоретичні* – критичний аналіз законодавства та фахової літератури; синтез різногалузевих знань, що стосуються вивчення предмета дослідження (обґрунтування організаційно-управлінських і нормативних (спеціальних) умов тестування фізичної підготовленості курсантської та студентської молоді), їх систематизація – дали можливість ґрунтовно й усебічно розглянути сприятливі умови щодо належної підготовки та проведення масового заходу з визначення рівня фізичної підготовки особового складу ЗВО МВС України, а також запропонувати заходи щодо його покращення; *емпіричні* – узагальнення власного досвіду та результатів діяльності фахівців у галузі фізичної підготовки й виховання поліцейських (науковців і працівників підрозділів Національної поліції), які працюють у цьому напрямі; педагогічні спостереження.

Дослідження виконано відповідно до тематичного плану науково-дослідної роботи Одеського державного університету внутрішніх справ із проблеми «Пріоритетні напрямки розвитку та реформування правоохоронних органів в умовах розгортання демократичних процесів у державі» (державний реєстраційний № 0116U006773).

Проведення заходів щодо організованого й об'єктивного оцінювання фізичних якостей у значній кількості осіб ЗВО передбачає насамперед розроблення надійної методики оцінювання фізичної підготовленості, що включає як обґрунтування необхідних організаційно-педагогічних, так і дотримання спеціальних умов. Нижче наведені й обґрунтовані групи умов (у широкому їх трактуванні) характеризують експериментальну базу та порядок проведення дослідження.

До організаційно-управлінських умов варто зарахувати такі заходи:

1) підготовка кафедрою спеціальної фізичної та вогневої підготовки і схвалення керівником навчального закладу як відокремленого підрозділу відповідної доповідної записки, в котрій передбачено механізм реалізації спортивно-масового заходу – визначення й закріплення відповідальних осіб за окремими навчальними групами (взводами), вказано терміни проведення тестування й контроль за кінцевим результатом (узагальнення отриманих даних);

2) створення та затвердження складу комісії з організації і проведення оцінювання фізичної підготовленості постійного й змінного складу Херсонського факультету у 2017 (2018) році, до складу якої ввійшли голова комісії (керівник факультету) і члени комісії (працівники кафедри спеціальної фізичної та вогневої підготовки Херсонського факультету; фельдшер медичного пункту; заступник голови курсантського і студентського товариства факультету; заступник голови громадської організації «Херсонська обласна організація ФСТ «Динамо» України; член Всеукраїнської громадської організації «Жіночий консорціум України. Херсонський осередок»);

3) визначення термінів, протягом яких здійснювалося тестування фізичної підготовки. Зокрема, в контексті дослідження обрано часовий інтервал 2017 і 2018 років, безпосереднє складання нормативів проводилося в установлені законодавством терміни – щорічно протягом вересня-жовтня;

4) уточнення місце виконання нормативів – стадіон і літній спортивний майданчик ЗВО, спортивна (борцівська) зала і стройовий плац навчального закладу;

5) конкретизація часу проведення тестування стосовно кожного навчального підрозділу – щорічне оцінювання курсантів, студентів і постійного складу Херсонського факультету проводилося відповідно до складеного й затвердженого графіку (з 14-00 до 16-30 год. у позааудиторний час з урахуванням розкладу занять);

6) порядок складання тестових вправ – тестування для учасників кожного підрозділу (навчальної групи, навчального взводу) проводилося протягом двох днів:

– перший день – виконувалися вправи на швидкість, силу ніг і витривалість;

– другий день – складалися нормативи на визначення сили рук, сили м'язів тулуба, спритність, гнучкість.

До нормативних (спеціальних) педагогічних умов проведення щорічного оцінювання фізичної підготовленості постійного та змінного складу ЗВО варто зарахувати низку елементів:

1) щорічне оцінювання фізичної підготовленості населення України (далі – тестування) передбачає виконання особами з урахуванням статі й віку комплексу тестів і нормативів для інтегрованого визначення загального рівня їхньої фізичної підготовки.

Тестування здійснювалося з використанням тестів і нормативів для проведення щорічного оцінювання фізичної підготовленості населення України, затверджених Наказом Мінмолодьспорту від 15 грудня 2016 року № 4665 (чинний на час оцінювання, вересень-жовтень 2018 року) [9], і Наказом МВС України «Про затвердження Положення про організацію службової підготовки працівників Національної поліції України» від 26 січня 2016 року № 50 (у частині тестування курсантів та атестованих працівників ЗВО) [3].

Наведемо види тестів і нормативів, що визначені законодавством і використовувалися для визначення рівня фізичної підготовленості змінного та постійного складу

факультету: а) тести, що дають змогу визначити рівень розвитку фізичних якостей відповідно до статевих і вікових особливостей розвитку людини; б) нормативи, що дають змогу оцінити різнобічність (гармонійність) розвитку основних фізичних якостей відповідно до статевих і вікових особливостей розвитку людини.

Членами комісії (науково-педагогічним складом кафедри спеціальної фізичної та вогневої підготовки Херсонського факультету) проведено щорічне тестування з використанням критеріїв, визначених у такій нормативній базі:

- для студентів і цивільних осіб - відповідно до порядку, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку проведення щорічного оцінювання фізичної підготовленості населення України» від 9 грудня 2015 року № 1045, і тестів і нормативів, затверджених Наказом «Про затвердження тестів і нормативів для проведення щорічного оцінювання фізичної підготовленості населення України» від 15 грудня 2016 року № 4665 (див. таблиці 1-2);

Таблиця 1

Види тестів і критерії їх оцінювання для здобувачів вищої освіти (18–20 років), крім військових навчальних підрозділів ЗВО

№ з/п	Види тестів	Стать	Нормативи, бали			
			5	4	3	2
1	Рівномірний біг: 3000 м, хв., 2000 м, хв.	ч	13,0	13,3	14,2	15,3
		ж	10,3	11,15	11,5	12,3
2	Підтягування на перекладині, разів, або стрибок у довжину з місця, см	ч	14	12	11	10
			260	240	235	205
	Згинання й розгинання рук в упорі лежачи, разів, або стрибок у довжину з місця, см	ж	25	21	18	15
			210	200	185	165
3	Біг на 100 м, с	ч	13,2	14,0	14,3	15,0
		ж	14,8	15,5	16,3	17,0
4	Човниковий біг 4 x 9 м, с	ч	9,0	9,6	10,0	10,4
		ж	10,4	10,8	11,3	11,6
5	Нахил тулуба вперед із положення сидячи, см	ч	13	11	9	6
		ж	20	18	16	9

Таблиця 2

Види тестів і критерії їх оцінювання для здобувачів вищої освіти (осіб зрілого віку - 21–25 років), крім військових навчальних підрозділів ЗВО

№ з/п	Види тестів	Стать	Нормативи, бали			
			5	4	3	2
1	Рівномірний біг: 3000 м, хв., 2000 м, хв.	ч	12,3	13,3	13,5	14,1
		ж	10,3	11,15	11,35	12,0
2	Підтягування на перекладині, разів, або ривок гирі 16 кг, разів	ч	14	12	10	8
			40	30	20	10
	Підтягування у висі лежачи, разів, або згинання й розгинання рук в упорі лежачи, разів	ж	20	15	12	10
			20	15	10	6
3	Стрибок у довжину з місця, см	ч	240	230	225	215
		ж	200	190	180	170
4	Нахил тулуба вперед із положення сидячи, см	ч	14	12	10	8
		ж	16	14	11	8
5	Піднімання тулуба в сід, 30 с, разів за 1 хв.	ч	32	28	26	24
		ж	47	42	40	34

– для курсантів та атестованих працівників факультету (складають нормативи згідно із затвердженими відомчими вимогами) – відповідно до Наказу МВС України «Про затвердження Положення про організацію службової підготовки працівників Національної поліції України» від 26 січня 2016 року № 50, додаток 13 (див. таблицю 3).

П'ятий норматив курсантами (атестованими працівниками поліції) виконується (за рішення кафедри ЗВО МВС України):

для юнаків (чоловіків) – підтягування на перекладині, разів, або стрибок у довжину з місця, см (залежно від вікової групи);

для дівчат (жінок) – стрибок у довжину з місця, см.;

2) проведення цільового інструктажу з особами, котрі складають нормативи з фізичної підготовки;

3) уточнення контингенту (кількості експериментальних груп і їх чисельності), котрий брав участь у державному тестуванні, визначено Постановою Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку проведення щорічного оцінювання фізичної підготовленості населення України» від 9 грудня 2015 року № 1045 [4], – це курсанти, студенти й постійний атестований склад Херсонського факультету Одеського державного університету внутрішніх справ.

Усього у складанні тестів у 2017 році брало участь 451 особа з числа змінного та постійного складу Херсонського факультету (з них 236 особи – чоловіки, 215 осіб – жінки), що становить 84,9% від його загальної кількості. У 2018 році у щорічному тестуванні брало участь усього 502 особи з числа змінного та спокійного складу ХФ ОДУВС, із них 263 особи – чоловіки, 239 осіб – жінки (див. рис. 1);

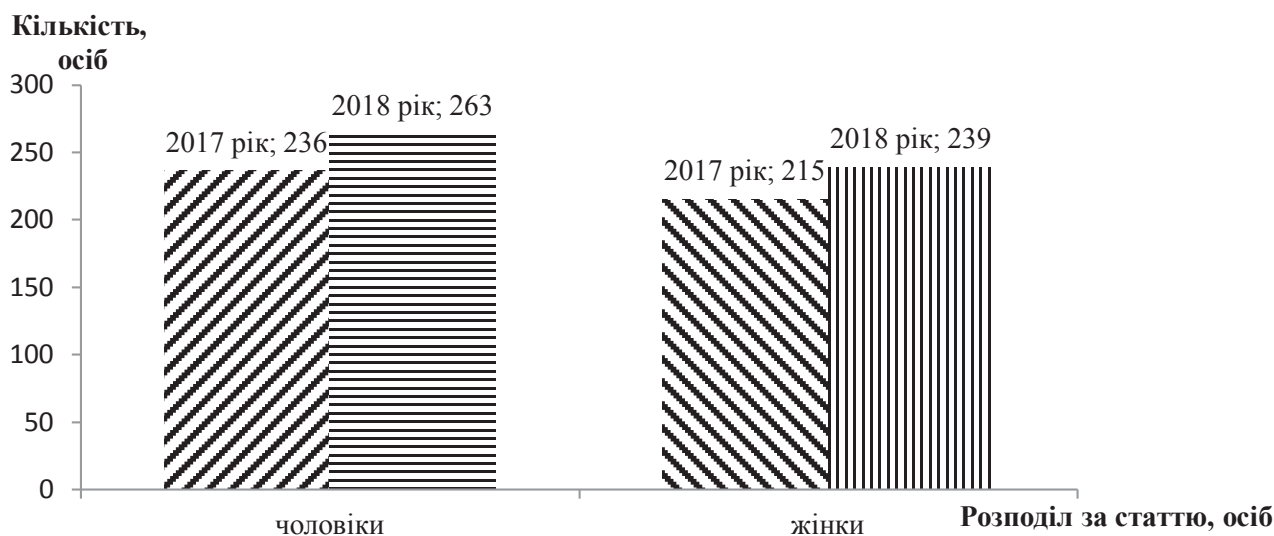

Рис. 1. Кількість учасників, що брали участь у державному тестуванні, та їх розподіл за статтю (2017 рік, 2018 рік)

4) *урахування стану здоров'я учасників тестування.* До тестування допускалися студенти, які пройшли медичне обстеження та допущені до занять із навчальної дисципліни «Фізичне виховання», а також ознайомлені з вимогами заходів безпеки. Студенти 4 курсу спеціальності «Правознавство» (денна форма навчання) брали участь у державному тестуванні за власним бажанням (заявою). Серед курсантів і поліцейських постійного складу протипоказань за станом здоров'я не було;

5) *формування підсумкової оцінки рівня фізичної підготовленості окремих учасників* (складається із суми набраних балів, одержаних за виконання 5 видів тестів на вибір) і навчального закладу загалом.

Таблиця 3

Види вправ і критерії їх оцінювання для атестованих працівників поліції

№ з/п	Назва вправи	Бал	Чоловіки										Жінки					
			третя категорія (ЗВО МВС)					другої і третьої категорій					другої і третьої категорій					
			до 25	26-30	31-35	36-40	41-45	46-50	50+	до 25	26-30	31-35	36-40	41-45	46-50	до 25	26-30	31-35
1	Згинання та розгинання рук в упорі лежачи, разів	5						25	20	30	27	24	21	18	15			
		4					20	15	27	24	21	18	15	12				
		3					15	10	24	21	18	15	12	9				
		5	55	50	45	40	35											
		4	50	45	40	35	30											
2	Комплексна силова вправа, разів за 1 хв.	3	45	40	35	30	25											
		5	14,0	14,5	15,0	15,5	16,0	16,5	17,5	16,5	17,0	17,5	18,0	18,5				
		4	14,5	15,0	15,5	16,0	16,5	17,0	18,0	17,0	17,5	18,0	18,5	19,0				
		3	15,0	15,5	16,0	16,5	17,0	17,5	18,5	17,5	18,0	18,5	19,0	19,5				
		5	3,40	3,50	4,00	4,10	4,20	4,30	4,50	4,10	4,20	4,30	4,40	4,50				
3	Біг на 100 метрів (сек.)	4	3,55	4,05	4,15	4,25	4,35	4,45	5,05	4,40	4,50	5,00	5,10	5,20				
		3	4,10	4,20	4,30	4,40	4,50	5,00	5,20	5,10	5,20	5,30	5,40	5,50				
		5	28,0	29,0	30,0	31,0	32,0	33,0	34,0	31,0	34,0	37,0	40	43,0				
		4	29,0	30,0	31,0	32,0	33,0	34,0	35,0	32,0	35,0	38,0	31	44,0				
		3	30,0	31,0	32,0	33,0	34,0	35,0	36,0	33,0	36,0	39,0	32	45,0				
4	Біг на 1000 метрів (хв., сек.)	5																
		4																
		3																
		5																
		4																
5	Човниковий біг 10 x 10 метрів (сек.)	3																
		4																
		3																
		5																
		4																

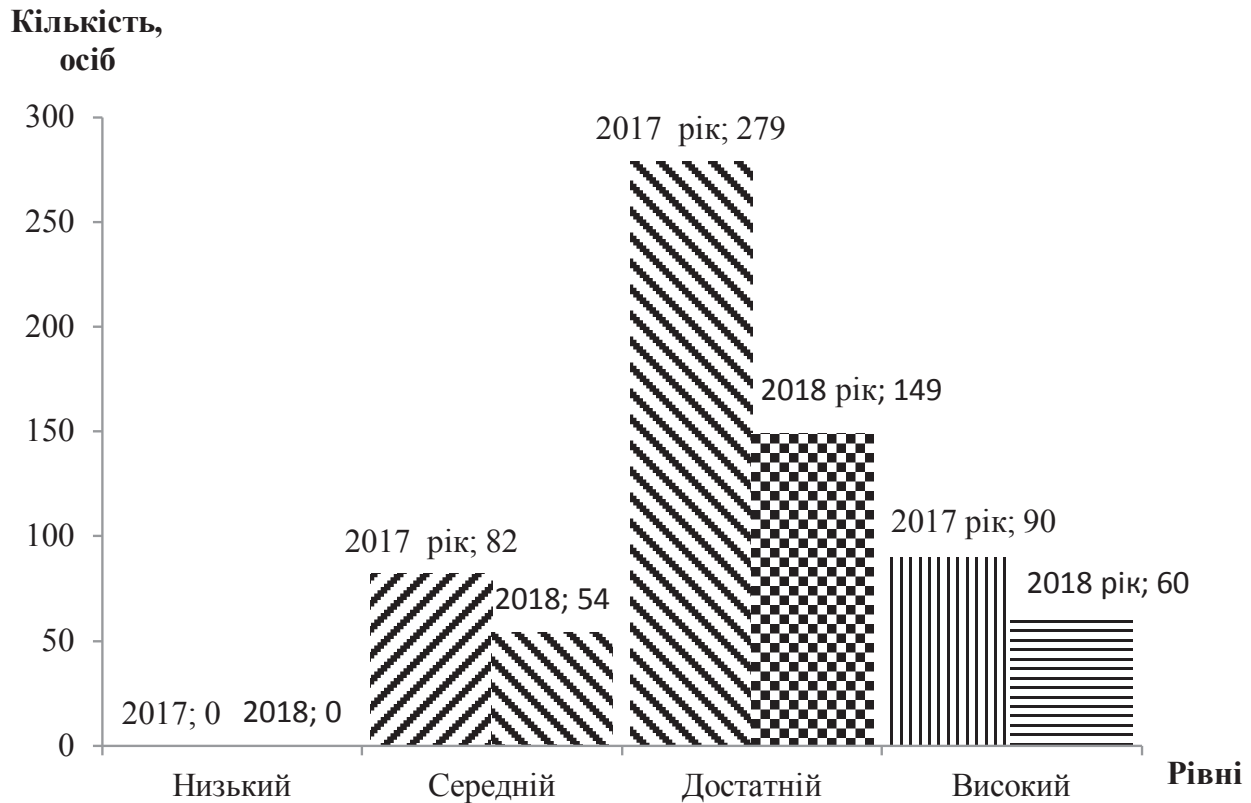

Рис. 2. Розподіл за рівнями фізичної підготовки змінного та постійного складу Херсонського факультету ОДУВС (2017 рік, 2018 рік)

Результати тестування та їх інтерпретація. Отримані в кожному році відповідні результати складання тестів використано для опрацювання й узагальнення в межах дослідження.

За рівнями фізичної підготовленості кількість осіб, які брали участь у тестуванні, розподілилися так (див. рис. 2).

Результати тестування протягом 2017-2018 років свідчать про домінування достатнього рівня фізичної підготовленості курсантів, студентів та атестованих працівників поліції (279 осіб, що становить 61,8% від загальної кількості осіб, які брали участь в оцінюванні у 2017 році, та 149 осіб, або 56,2%, від загальної кількості – відповідно у 2018 році). Значна кількість осіб складала нормативи на високому рівні (90 осіб, або 19,9%, у 2017 році та 60 осіб, чи 17,9%, у 2018 році). Такий стан пояснюється, зокрема, відомчою належністю навчального закладу зі спеціальними умовами навчання до компетенції МВС України, у зв'язку з цим підвищеними вимогами до фізичної підготовки курсантів, студентів і постійного атестованого особового складу, що висуваються до них.

Щодо відсутності осіб із низьким рівнем фізичної підготовленості, то такий стан справ пояснюється відсутністю участі студентів (працівників), котрі належать до груп лікувальної фізкультури (мають деякі протипоказання щодо складання нормативів на момент проведення державного тестування, тобто відсутня їхня згода на участь у тестуванні).

Членами комісії за результатами складання учасниками масового заходу нормативів із державного тестування фізичної підготовленості проведено такі види робіт (заходів):

а) підготовлено відомості проходження щорічного оцінювання фізичної підготовленості для навчальних взводів і груп згідно із затвердженою формою (додаток № 3 до Наказу Мінмолодьспорту від 15 грудня 2016 року № 4665) [9];

б) узагальнено інформацію про результати щорічного оцінювання фізичної підготовленості постійного та змінного складу Херсонського факультету ОДУВС відповідно до вимог (додаток № 5 Наказу Мінмолодьспорту від 15 грудня 2016 року № 4665) [9];

в) надано зведений звіт про результати проведення щорічного оцінювання фізичної підготовленості Херсонського факультету ОДУВС до Херсонського відділення Комітету з фізичного виховання та спорту МОНУ та базового закладу (ОДУВС) у встановлені терміни – до 15 жовтня кожного року.

Також перебіг державного тестування висвітлено на офіційному веб-сайті Херсонського факультету в соціальній мережі Фейсбук із наданням інформації про проведення щорічного оцінювання курсантів, студентів і працівників підрозділу ОДУВС.

З метою подальшого вдосконалення фізичної підготовленості постійного та змінного особового складу ЗВО *пропонуємо такі організаційно-педагогічні підходи й заходи* [6-8]:

- науково-педагогічному складу кафедри спеціальної фізичної та вогневої підготовки Херсонського факультету активніше залучати курсантів і студентів до роботи у спортивних секціях;

- більш відповідальне ставлення атестованого складу (поліцейських) до відвідування занять із таких напрямів, як фізична підготовка й тактика самозахисту, що регулярно проводяться в системі службової підготовки правоохоронців;

- стимулювання кращих спортсменів навчального підрозділу, популяризація їхніх досягнень у ЗМІ (наприклад, на сайті Херсонського факультету ОДУВС та ОДУВС, на сторінках факультету в соціальних мережах Фейсбук та Інстаграм);

- керівництву ЗВО та профільній кафедрі приділяти більшу увагу розвитку матеріально-технічної бази для занять курсантами і студентами фізичною культурою та спортом;

- проводити систематичні першості навчального закладу, а також брати участь у спортивних змаганнях, що організуються і проводяться за його межами, наприклад, 1) Херсонським обласним відділенням Комітету з фізичної культури та спорту МОН України – серед ЗВО 3-4 рівнів акредитації; 2) громадською організацією «Херсонська обласна організація фізкультурно-спортивного товариства «Динамо» України» – серед правоохоронних підрозділів регіону; 3) спортивними клубами та ДЮСШ на їх базі – з професійно-прикладних видів спорту (самбо, дзюдо, рукопашний бій тощо).

На основі поведеного тестування фізичної підготовки курсантів, студентів і постійного складу Херсонського факультету ОДУВС можемо зробити такі узагальнення.

Отримані експериментальні дані підтвердили нашу гіпотезу щодо домінування у відомчому ЗВО достатнього рівня.

Потребує особливої уваги, на наш погляд, такий вид фізичного виховання, як кросова підготовка молоді: саме із цього виду легкої атлетики курсантська і студентська молодь зазнає значних утруднень під час складання нормативів у процесі щорічного тестування.

Серед шляхів удосконалення рівня фізичної підготовленості змінного та постійного складу вважаємо за потрібне внести зміни в організацію фізичного виховання ЗВО, передбачивши залучення до участі в спортивних змаганнях більшої кількості курсантів і студентів, а не одних і тих самих спортсменів.

Перспективами для подальших досліджень вважаємо розв'язання таких проблем: 1) проведення порівняльного аналізу отриманих результатів державного тестування рівня фізичної підготовки різних ЗВО регіону; 2) вивчення передового досвіду організації фізичного виховання у провідних ЗВО з розвинутою матеріально-технічною базою та підготовленими науково-педагогічними кадрами; 3) визначення утруднень і вияснення їх причин під час складання курсантською/студентською молоддю

окремих нормативів силового чи швидкісного спрямування, а також під час діагностування такої якості, як витривалість.

Список використаних джерел:

1. Про національну безпеку України: Закон України від 21 червня 2018 року № 2469-VIII. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2469-19/page1-2> (дата звернення: 02.04.2019).
2. Про Національну поліцію: Закон України від 2 липня 2015 року № 580-VIII (зі змінами в редакції від 1 січня 2019 року). URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/580-19/conv/page1-4> (дата звернення: 28.03.2019).
3. Про затвердження Положення про організацію службової підготовки працівників Національної поліції України: Наказ МВС України від 26 січня 2016 року № 50.
4. Про затвердження Порядку проведення щорічного оцінювання фізичної підготовленості населення України: Постанова Кабінету Міністрів України від 9 грудня 2015 року № 1045. Дата оновлення: 14.06.2018. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1045-2015-%D0%BF> (дата звернення: 18.04.2019).
5. Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 9 грудня 2015 р. № 1045: Постанова Кабінету Міністрів України від 6 червня 2018 року № 461. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/461-2018-%D0%BF> (дата звернення: 18.04.2019).
6. Вайда Т.С., Пришва О.Б., Чайковський В.М. Здоровий спосіб життя як необхідний фактор в системі юнацького спорту вищого юридичного закладу. *Актуальні проблеми юнацького спорту*: матеріали II Всеукр. наук.-практ. конф., м. Херсон, 25-26 верес. 2003 р. Херсон, 2003. С. 140-143.
7. Вайда Т.С., Возна І.В. Актуальні проблеми фізичного виховання та організації здорового способу життя курсантів та студентів ВНЗ МВС України. *Актуальні проблеми фізичного виховання студентів в умовах кредитно-модульної системи організації навчання*: матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., м. Дніпропетровськ, 13-14 верес. 2007 р. Дніпропетровськ, 2008. Ч. 1. С. 131-134.
8. Вайда Т.С., Кузнецов О.І. Фахові вимоги та організаційно-методичні основи виховання фізичної культури правоохоронців в умовах ВНЗ МВС України. *Становлення особистості професіонала: перспективи й розвиток*: матеріали III Всеукр. наук.-практ. конф., м. Одеса, 19 лют. 2010 р. Одеса, 2010. С. 58-60.
9. Про затвердження тестів і нормативів для проведення щорічного оцінювання фізичної підготовленості населення України: Наказ Мінмолодьспорту від 15 грудня 2016 року № 4665. Утратив чинність 13.11.2018. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0195-17> (дата звернення: 18.04.2019).